

Justisdepartementet
Postboks 8005 Dep,
0030 Oslo
postmottak@jd.dep.no

Deres ref: 23/1743 - IHG

Høring – forslag til endringer i offentleglova m.m. – unntak fra innsyn i journalinnføringer som gjelder organinterne dokumenter m.m.

Vi viser til høringsbrev datert 31. mars 2023.

Innledning:

Aftenposten er Norges største abonnementsavis med over 250.000 abonnenter på nett og papir. Vi dekker nyheter i inn- og utland for et bredt publikum. Det er en sentral oppgave for pressen å informere om det som skjer i samfunnet og avdekke kritikkverdige forhold. Vår yrkesetikk krever at vi skal beskytte enkeltmennesker og grupper mot overgrep eller forsømmelser fra offentlige myndigheter og institusjoner. For å utføre dette samfunnsoppdraget er offentleglova et helt avgjørende verktøy.

Sammendrag:

Aftenposten er sterkt kritisk til forslaget om endringer i lov og forskrift, slik det er presentert i høringsnotatet. Endringene vil gjøre det vanskeligere å drive kritisk journalistikk på forvaltningens saksbehandling og gi pressen svakere rammevilkår for å utføre sitt samfunnsoppdrag. Vi ber regjeringen om ikke å fremme forslag om endringer.

Konsekvenser for journalistikken

Aftenposten stiller seg bak og henviser til argumentene i [høringsuttalelsen fra Norsk Redaktørforening](#). Vi er særlig bekymret for konsekvenser for journalistikken.

Høringsforslaget legger opp til en presisering i loven om at også "henvisninger til organinterne dokumenter som fremgår av sammenstillinger som produseres etter offentleglova § 9" skal kunne unntas. Presiseringen er begrunnet med at "sammenstillinger vil kunne inneholde informasjon som kan røpe innholdet i eller eksistensen av organinterne dokumenter".

Med dette som bakteppe vil vi gi noen konkrete eksempler på journalistikk i Aftenposten, som ikke vil bli mulig å lage dersom departementet går videre med dette forslaget:

- Under **pendlerbolig -avsløringene** [dokumenterte Aftenposten](#) at Riksrevisjonen gjennom flere år hadde latt være å kontrollere Stortingets administrasjon. Det var et organinternt dokument hos Riksrevisjonen som avdekket hvorfor. Debatten som fulgte i kjølvannet av våre artikler, medførte at Stortingets presidentskap [snudde](#). Igjen skulle Riksrevisjonen granske administrasjonen.

Ifølge begrunnelsen for departementets lovforslag skulle ikke Aftenposten ha funnet dette avgjørende notatet på Riksrevisjonens postlister. Vi skulle heller ikke ha fått kunnskap om det, ved å be om innsyn i en oversikt over sakens dokumenter. Henvisninger fra sammenstillinger som røper organinterne dokumenters "eksistens" er jo nettopp hva departementet vil unngå for fremtiden. Det man samtidig unngår, er slike offentlige samtaler som den vi skapte da vi omtalte innholdet i det organinterne dokumentet.

- [I 2019 dokumenterte](#) Aftenposten **13.000 tilfeller av vold** ved norske sykehjem. Undersøkelsene baserte seg på krav om § 9 innsyn i interne avviksmeldinger fra alle landets kommuner. Ettersom avviksmeldinger ikke er sendt ut av organet, kan de også etter gjeldende rett unntas som organinterne etter offl. § 14. Realitetsforskjellen dersom lovforslaget går gjennom, blir at offentlige organer ikke lenger vil være *forpliktet* til å bekrefte avviksmeldingenes eksistens. Per definisjon vil jo slike sammenstillinger utelukkende inneholde henvisninger til organinterne dokumenter, slik departementet vil unngå. Det man samtidig unngår, er å bringe kunnskap til offentligheten om at avviksmeldingene eksisterer og hva som står i dem.
- Innsyn i organinterne evalueringer og regjeringsnotater spilte en [avgjørende rolle](#) for den kritiske og opplyste debatten av **Regjeringens håndtering av Korona-pandemien**. Et konkret eksempel er Finansdepartementets [underveisevaluering](#), der en rekke svakheter med myndighetenes håndtering kom til syne. Tiltakene Regjeringen iverksatte under pandemien er de mest inngripende vi har hatt i fredstid. Innsyn i de interne dokumentene som viste hva som skjedde bak lukkede dører, var dermed avgjørende for samfunnsdebatten. Dersom lovendringsforslaget hadde vært gjeldende rett under og etter pandemien, ville ikke en gang pressen *hå* rett til å vite *at* det fantes referater fra de interne møtene. Eller fått vite *at* Finansdepartementet hadde laget et evalueringsnotat.

Konklusjon:

Aftenpostens syn er at forslaget er svakt begrunnet og at dets konsekvens vil være en betydelig svekkelse av offentlighet i forvaltningen og rammevilkårene for journalistikken i Norge. Tilliten i det norske samfunnet er høy. En av forklaringene er at vi har en kritisk presse med gode rammevilkår for å gjøre jobben vår. En endring

vil skade den demokratiske kontrollen med saksbehandlingen hos offentlige myndigheter. Aftenposten fraråder å gjennomføre forslaget.

Vi vil i stedet anbefale departementet å fjerne [arkivforskriften § 9 første ledd tredje punktum](#), slik at organinterne dokumenter blir journalført på vanlig måte.

Vennlig hilsen
Trine Eilertsen
sjefredaktør i Aftenposten
trine.eilertsen@aftenposten.no